ЗОБОВ’ЯЗАННЯ СОС ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОГЛЯДУ

ЯК ОРГАНІЗАЦІЯ «СОС ДИТЯЧІ МІСТЕЧКА» ЗАБЕЗПЕЧУЄ НАЙКРАЩІ УМОВИ ДОГЛЯДУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

SOS CHILDREN'S VILLAGES INTERNATIONAL

SOS CARE PROMISE

© Бьорн-Ове Холмберг

Зміст

Передмова 3
Основи догляду 4
Ефект догляду 4
Міжнародні рамкові документи, які регулюють питання догляду 5
Принципи та цінності 6
Рішення у сфері догляду 8
Зобов'язання щодо забезпечення догляду 10
Додаток 25
Визначення термінів 25

ДРУК

Видавник:
Міжнародна організація «СОС Дитячі Містечка»
Центр компетенцій з програмної діяльності та стратегії
Вулиця Германа Ґмайнера 51
6020 Інсбрук, Австрія
Електронна пошта: external.communications@sos-kd.org
Сайт: www.sos-childrensvillages.org
Відповідальні за зміст: Керівництво Федерації
Редакційний колектив: Центр компетенцій з програмної діяльності та стратегії
Фото на обкладинці: СОС Дитяче містечко Пудучеррі, Індія
© Бйорн-Ове Холмберг
Комп'ютерна верстка: Відділ комунікацій та управління брендом
Дата публікації: квітень 2018 р.
© 2018 Міжнародна організація «СОС Дитячі Містечка»

Всі права захищені

Дізнайтеся більше про наші публікації та дослідження: http://www.sos-childrensvillages.org/publications
Наші відео доступні до перегляду за посиланням: http://www.facebook.com/soschildrensvillages/videos

ПЕРЕДМОВА

Організація «СОС Дитячі містечка» прагне забезпечити, щоб усі діти в усьому світі мали гідні умови догляду, на які вони мають право. У 1949 році Герман Гмайнер заснував перше СОС Дитяче Містечко, незважаючи на серйозний спротив. Наша організація була заснована на розумінні та визнанні революційної для того часу ідеї: для розвитку свого потенціалу найбільш вразливі діти потребують емоційної та фізичної стабільності в колі сім’ї та громади.

У сучасному світі, як і в післявоєнній Європі в період заснування СОС, найбільш вразливі діти – це діти, які залишилися без батьківського піклування, і діти в групі ризику втрати батьківського піклування. За нашими обережними оцінками у такій неприпустимій ситуації знаходиться кожна десята дитина[1].

Спираючись у своїй діяльності на сімдесятирічний досвід, організація «СОС Дитячі Містечка» зосереджується на проблемі дітей, що знаходяться в певній групі ризику. У тісній взаємодії з відповідальними органами ми прагнемо підібрати для кожної дитини найбільш відповідний варіант догляду, який відповідає її найкращим інтересам. Ми забезпечуємо догляд для вразливих дітей, які залишилися без батьківського піклування, у різних формах альтернативного догляду. Ми укріплюємо сім'ї, щоб не допустити відмову від дітей та нехтування їхніми потребами. Ми також виступаємо на захист прав усіх дітей, які залишилися без батьківського піклування або знаходяться в групі ризику втрати батьківського піклування, а також на захист прав їхніх сімей. Сьогодні СОС Дитяче Містечко є втіленням нашого бренду, і воно вже не обмежується лише фізичним містечком, яке складається з СОС-сімей.

Організація «СОС Дитячі Містечка» переконана в тому, що реалізація її місії вимагає застосування різноманітних підходів, що передбачає як безпосереднє задоволення нагальних потреб вразливих дітей та їхніх сімей, так і роботу з попередження першопричин розпаду сімей. У цій діяльності ми безперервно підтримуємо та сприяємо гідним умовам догляду.

ДОГЛЯД...

... визначається як «виконання батьківських обов’язків щодо дітей та молодих людей». Мається на увазі як догляд в біологічних сім'ях, так і догляд за дітьми в формах альтернативного догляду.

У документі «Зобов'язання СОС щодо забезпечення догляду» описується наша цілеспрямована діяльність щодо забезпечення гідних умов догляду для кожної дитини у наших програмах[2]. Дотримуючись орієнтованого на дитину підходу, документ «Зобов'язання СОС щодо забезпечення догляду» спирається на проєкти, які вже реалізуються та сприяють високій якості нашої роботи. Він позиціонує СОС Дитяче Містечко як сучасну програму догляду та захисту дітей, послуги якої розвиваються відповідно до зміни становища дітей у місцевому контексті. Таким чином, документ «Зобов'язання СОС щодо забезпечення догляду» є основою для забезпечення незмінного рівня якості по всьому світу в дуже різноманітних і часто в дуже непростих умовах.

Це наше чинне зобов’язання, яке ми втілюємо кожного дня, адже робота над якістю не припиняється ніколи. Ми прагнемо до постійного вдосконалення, вчимося на власному досвіді, у партнерів та у самих дітей. Коли ми виявляємо недотримання наших зобов'язань, ми реагуємо негайно і вживаємо конкретних заходів, щоб відновити гідні умови догляду та забезпечити їх і надалі.

Сиддхартха Каул

Президент

Norbert Meder

Норберт Медер

Генеральний директор

[1] Документ *«Діти в групі ризику: найбільш вразливі діти: хто вони та чому вони перебувають у зоні ризику»* (2016 рік) міжнародної організації «СОС Дитячі Містечка».

[2] Документ *«Зобов'язання СОС щодо забезпечення догляду»* було одноголосно затверджено Міжнародним сенатом у квітні 2018 року. Це регламентуючий документ, який пояснює як суть, так і методи нашої діяльності, викладаючи принципи та цінності, що лежать в основі нашої діяльності; рішення у сфері догляду, за допомогою яких ми реалізуємо свою місію; та наші зобов'язання щодо забезпечення гідних умов догляду. Усі Асоціації – члени організації «СОС Дитячі Містечка» зобов'язані дотримуватися цього регламентуючого документа і спрямовувати свої зусилля на його реалізацію. Цей документ має переважаючу силу стосовно всіх інших регламентуючих документів, інструкцій та інструментів, що стосуються програмної діяльності. Він ґрунтується на наших основних документах: документ «Хто ми», Статут міжнародної організації «СОС Дитячі Містечка» та Стратегію до 2030 року.

ОСНОВИ ДОГЛЯДУ

ЕФЕКТ ДОГЛЯДУ

Ми переконані в тому, що жодна дитина не повинна рости поза сімейним оточенням і що кожна дитина повинна жити у стабільній та турботливій сім'ї, як член громади, яка готова її підтримати. Це дає можливість дітям просто бути дітьми. Проте, факт залишається фактом: як мінімум кожна десята дитина у світі вже втратила або може втратити батьківське піклування.

Коли діти ростуть поза сімейним оточенням, позбавлені любові і підтримки з боку батьків або іншого постійного піклувальника, вони стикаються з більшим ризиком дискримінації, нехтування, зловживання та відмови від дітей. Ці діти частіше втрачають можливості навчатися, формувати зрілі погляди та розвивати життєві навички, а тому їм складніше стати активними членами суспільства. Коли у них з'являються власні діти, іноді вони не можуть належним чином підтримати розвиток дітей, і тому негативний вплив може передаватися наступному поколінню. Страждає і суспільство загалом, оскільки підвищується навантаження на системи соціального захисту та охорони здоров'я.

Однак ми можемо докорінно змінити цю ситуацію.

Діти, які зростають у стабільній, турботливій сім'ї в оточенні громади, яка готова їх підтримати, мають більше шансів повністю реалізувати свій потенціал та бути незалежними у житті. Вони краще розвивають такі базові життєві навички, як навички міжособистісного спілкування, співробітництва, вирішення проблем та постановки особистих цілей.

Вони також розвивають впевненість у собі, цілеспрямованість, психологічну стійкість. Їхні піклувальники стежать за тим, щоб вони відвідували школу та мали доступ до необхідних медичних послуг. Діти також мають можливість краще розвивати мережі соціальних контактів, які можуть стати джерелом підтримки у повсякденному житті. У перспективі вони вибудовують здорові стосунки, знаходять гідну роботу і змінюють життя оточуючих їх громад на краще.

Ключовим фактором є гідні умови догляду, і ефект від інвестування в такий догляд багаторазово посилюється в міру того, як діти отримують турботу, що збагачує їхнє життя, і від покоління до покоління благополучно розвиваються і реалізують свій потенціал. Усе це починається із вжиття заходів для того, щоб діти мали гідні умови догляду з боку батьків або піклувальника з раннього віку і до моменту, коли вони будуть готові розпочати професійну діяльність. Турбота про дітей робить світ кращим. У цьому полягає *ефект догляду.*

© Вінсент Треймо

Роль взаємин

«Діти розвиваються у середовищі взаємин, яке починається з сім'ї, але включає й інших дорослих, які відіграють важливу роль у їхньому житті. Серед них можуть бути члени розширеної сім'ї, працівники закладів догляду та освіти дітей дошкільного віку, няні, соціальні працівники, тренери, сусіди.

Ці взаємини впливають практично на всі сфери розвитку – інтелектуальну, соціальну, емоційну, фізичну, поведінкову; їхня якість і стабільність протягом перших років життя закладають той фундамент, який у перспективі сприяє досягненню цілого ряду позитивних результатів».

Центр розвитку дитини при Гарвардському університеті, з *«Найкращих практик інноваційних проривів: науково обґрунтований підхід до побудови більш перспективного майбутнього для маленьких дітей і сімей»* (2016), с. 8.

© Даніель Перейра

МІЖНАРОДНІ РАМКОВІ ДОКУМЕНТИ, ЯКІ РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ДОГЛЯДУ

Наша діяльність насамперед заснована на трьох найважливіших міжнародних рамкових документах, що особливо стосуються дітей. Зобов'язання щодо забезпечення догляду, викладені у цьому документі, відповідають принципам, стандартам та цілям, закріпленим у цих міжнародних рамкових документах.

Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини (КПД), ухвалена у 1989 році, закріплює права дітей у всіх сферах їхнього життя. Вона визнає той факт, що турбота і захист з боку сім'ї відіграє найважливішу роль у розвитку дитини. Цю Конвенцію підписали майже всі держави світу, і організація «СОС Дитячі Містечка» співпрацює з державами, щоб допомогти їм виконати покладені на них обов'язки згідно з КПД.

Керівні принципи ООН щодо альтернативного догляду за дітьми, прийняті у 2009 році, є основою для реалізації державами права дітей на гідні умови догляду в біологічній сім'ї та в формах альтернативного догляду. Згідно з викладеними у них принципами, альтернативний догляд має бути необхідним та доцільним; також підкреслено, що діти потребують безперервної, надійної прив’язаності до постійно присутнього значущого піклувальника. Керівні принципи також підкреслюють необхідність підтримки батьківського догляду та запобігання розлученню сімей. Керівні принципи є невід’ємною частиною наших зобов'язань щодо забезпечення догляду.

Цілі сталого розвитку ООН – ще один важливий рамковий документ, що стосується нашої діяльності. Ці цілі, прийняті у 2015 році на період до 2030 року, супроводжуються обіцянкою «не залишити нікого поза увагою». Коли держави проходять через соціальний та економічний розвиток, вразливі діти та сім'ї найчастіше першими опиняються без уваги та витісняються з життя суспільства. Наша діяльність згідно з нашою стратегією до 2030 року сприяє досягненню Цілей сталого розвитку з особливим акцентом на нашу цільову групу, що передбачає вдосконалення національних систем соціального захисту, боротьбу з нерівністю, сприяння доступу до якісної освіти, розширення можливостей працевлаштування молоді, викорінення насилля над дітьми.

© Джордж Трінкл

Лідер у просуванні Керівних принципів ООН

Організація «СОС Дитячі Містечка» відіграла провідну роль у розробці Керівних принципів ООН щодо альтернативного догляду за дітьми: зокрема, вона була серед засновників міжнародної робочої групи, яка розробила перший проєкт документу. З моменту прийняття Керівних принципів Генеральною Асамблеєю ООН у 2009 році, Асоціації-члени СОС по всьому світу одними з перших почали активно працювати над втіленням Керівних принципів у реальність на рівні країн. На міжнародному рівні організація «СОС Дитячі Містечка» бере активну участь у партнерських ініціативах, що сприяють їхній реалізації: наприклад, вона надала допомогу в розробці відкритого онлайн-курсу.

ПРИНЦИПИ ТА ЦІННОСТІ

Принципи організації «СОС Дитячі Містечка»

Ми маємо багатий досвід у забезпеченні догляду за дітьми, який ґрунтується на чотирьох принципах. Спираючись на ці принципи, люди по всьому світу сприяють позитивним змінам і докладають усіх зусиль для того, щоб більше дітей зростало в люблячих сім'ях. У сучасному контексті ці чотири принципи еволюціонували у наступні.

ДИТИНА: кожна дитина унікальна і заслуговує на повагу
Ми визнаємо потенціал дитини, спрямовуючи та супроводжуючи її у її становленні як самостійного та активного члена суспільства.

БАТЬКИ: кожна дитина потребує дбайливого та постійного дорослого поруч
Ми прагнемо досягти того, щоб діти могли побудувати надійні стосунки з піклувальником, засновані на любові, повазі та захищеності.

СІМ'Я: кожна дитина зростає у сім'ї, яка готова її підтримати
Ми допомагаємо зберігати сім'ї. Коли дитина не може зростати у своїй біологічній сім'ї, ми допомагаємо їй в альтернативному сімейному оточенні сформувати міцні зв'язки, які вона понесе через усе життя; при цьому ми докладаємо усіх зусиль, щоб рідні брати і сестри залишалися разом.

ГРОМАДА: кожна дитина є частиною безпечної громади, яка готова її підтримати
Ми допомагаємо сім'ям налагоджувати відносини в громаді, ділитися досвідом, допомагати один одному та разом створювати сприятливе середовище для розвитку дітей та молодих людей.

Допомагаючи дітям здобути впевненість у собі

«Я не можу вирішити за тебе. Я можу допомогти тобі з'ясувати, чого ти справді хочеш, і направити тебе, але вирішувати тільки тобі!»

Ана любить розповідати цю історію про те, як її мати Іріне допомогла їй знайти своє місце в житті. Двадцятидвохрічна Ана здобуває освіту в галузі психології та соціальної роботи, яка їй подобається і в якій вона має значні успіхи. Ана виросла в Грузії у СОС-родині, в яку її влаштували у восьмирічному віці. Коли вона говорить про свою маму, вона має на увазі Іріне, її СОС-маму.

Цінності організації «СОС Дитячі Містечка»

СМІЛИВІСТЬ: ми діємо
Ми постійно вдосконалюємо нашу роботу на благо дітей та реагуємо на ті обставини, в яких знаходяться місцеві громади та кожна окрема дитина.

ВІДДАНІСТЬ: ми тримаємо слово
Ми беремо на себе довгострокові зобов'язання щодо дітей та їхніх громад та надаємо якісні послуги, які допомагають їм досягти успіху в житті.

ДОВІРА: ми віримо один в одного
Ми співпрацюємо з усіма зацікавленими особами, діючи спільно та виявляючи взаємну довіру для реалізації нашої місії.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ми надійні партнери
Ми несемо відповідальність перед дітьми, громадами, партнерами та донорами. Наш найважливіший обов'язок – забезпечити гідні умови догляду.

© Бьорн-Овє Холмберг

РІШЕННЯ У СФЕРІ ДОГЛЯДУ

Ми керуємося нашою місією: створювати сім'ї для дітей, що цього потребують, допомагати дітям будувати своє майбутнє, а також брати участь у розвитку громад, в яких вони живуть.

У багатьох регіонах світу політичні, економічні та соціальні фактори призводять до високого рівня соціальної вразливості дітей та підвищують ризик розпаду сімей. Нам відомо, що найчастіше на ці фактори можна вплинути за допомогою заходів раннього втручання, а отже їм можна запобігти. Прагнучи покращити становище дітей, які перебувають у таких несприятливих обставинах, організація «СОС Дитячі Містечка» пропонує низку взаємодоповнюючих послуг, що дозволяють відреагувати як на потреби дітей щодо їхнього догляду, так і на фактори, що призводять до такого становища.

Рішення, які ми пропонуємо, завжди відповідають:

- найкращим інтересам кожної дитини;
- потребам місцевої громади, що задовольняються завдяки адаптації програм на місцевому рівні;
- міжнародним рамковим документам, на яких ґрунтується наша діяльність;
- досвіду та професійним знанням нашої організації.

Відповідно, наші рішення щодо догляду включають альтернативний догляд, укріплення сім'ї, а також адвокацію та партнерство задля забезпечення гідних умов догляду.

Альтернативний догляд

Якщо це відповідає найкращим інтересам дитини та узгоджено з компетентними органами, ми забезпечуємо альтернативний догляд для дітей. Ми маємо 70-річний досвід забезпечення довгострокового альтернативного догляду для дітей як на основі моделі догляду, наближеного до сімейного, яку ми називаємо доглядом у СОС-сім'ях, так і в рамках інших форм альтернативного догляду, таких як прийомні (опікунські) сім'ї та малі групові будиночки. Щоб знайти найкращий варіант альтернативного догляду для кожної дитини, ми постійно вдосконалюємо роботу з СОС-сім'ями, опановуючи нові підходи, і використовуємо свій досвід та компетенції, щоб у співпраці з партнерами розглянути відповідні рішення у сфері догляду. Якщо повернення до біологічної сім'ї відповідає найкращим інтересам дитини, ми активно підтримуємо та супроводжуємо цей процес. Жодна інша організація не має настільки глибокого досвіду у забезпеченні альтернативного догляду для дітей, як ми, і цей досвід лежить в основі нашої діяльності щодо укріплення сім'ї та адвокації.

Укріплення сім'ї

Перебування в біологічній сім'ї відповідає найкращим інтересам дитини за умови, що її сім'я належним чином забезпечує їй гідні умови догляду. У партнерстві з громадськими організаціями та урядами, ми сприяємо укріпленню соціально вразливих сімей, щоб не допустити їхнього розпаду та розлучення дітей з їхніми сім'ями. У сфері укріплення сім'ї ми також маємо справу з опікою, надаючи допомогу дітям, щоб вони могли жити з членами своєї розширеної сім'ї. Якщо треба, ми співпрацюємо з державою та іншими зацікавленими сторонами, щоб забезпечити доступ до основних послуг охорони здоров'я та якісної освіти і у такий спосіб допомогти дітям та сім'ям досягти самодостатності.
Надзвичайні ситуації гуманітарного характеру неминуче призводять до розлучення дітей з батьками, втрати відчуття безпеки та засобів до існування. У таких ситуаціях ми забезпечуємо захист дітей та підлітків без супроводу дорослих, активно підтримуємо возз'єднання сімей та допомагаємо сім'ям впоратися з психологічними травмами, а також заново побудувати своє життя.

© Катерина Іллєвська

У випадку дітей, які не можуть повернутися до своїх сімей, ми співпрацюємо з органами влади, щоб знайти належний та відповідний варіант влаштування для забезпечення догляду.

Адвокація та співробітництво з партнерами для забезпечення гідних умов догляду

Ми закликаємо держави та громади до виконання їхніх зобов'язань перед дітьми, які залишилися без батьківського піклування або знаходяться у групі ризику втрати батьківського піклування, і ми підтримуємо їхні зусилля. Ця діяльність здійснюється на підставі Керівних принципів ООН щодо альтернативного догляду за дітьми та в рамках Конвенції ООН про права дитини. Ми виступаємо за заходи, спрямовані на запобігання втрати дітьми батьківського піклування. Ми також підтримуємо розробку та впровадження стандартів якості альтернативного догляду за дітьми та вимагаємо безперервного контролю дотримання цих стандартів. Це передбачає належну підтримку механізмів гейткіпінгу, процесу реінтеграції, професійного розвитку працівників соціальної сфери, процесу супроводу під час переходу до самостійного життя. У нашій діяльності з адвокації ми спираємося на фактичні дані, накопичені нами в процесі роботи у сфері альтернативного догляду та укріплення сім'ї.

© Клер Ладавіс

ЗОБОВ’ЯЗАННЯ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОГЛЯДУ

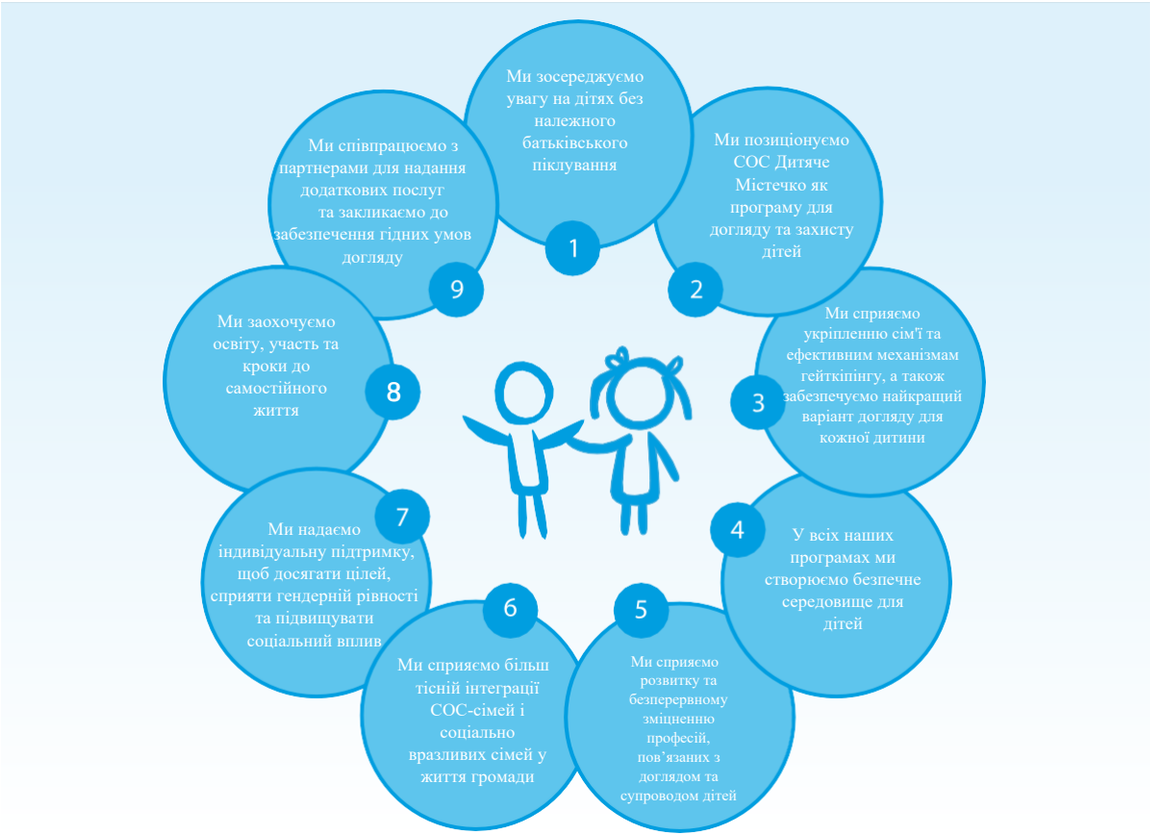

Малюнок 1. Наші зобов'язання щодо забезпечення догляду

1 МИ ЗОСЕРЕДЖУЄМО УВАГУ НА ДІТЯХ БЕЗ НАЛЕЖНОГО БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Ми зобов'язуємося зосереджувати свої зусилля на нашій цільовій групі: дітях, які залишилися без батьківського піклування або знаходяться в групі ризику втрати батьківського піклування, та які живуть у несприятливих умовах.

На жаль, багато дітей живуть в умовах, за яких вони позбавлені належного догляду, внаслідок чого вони стикаються з різними формами вразливості. Ми прагнемо допомогти таким дітям. Вони є нашою цільовою групою. На національному рівні ми визначаємо нашу цільову групу разом із органами влади, відповідальними за захист дітей.

Визначаючи, які групи дітей належать до нашої цільової групи, ми розглядаємо три ключові аспекти умов їхнього догляду: тривалість присутності піклувальника, потенціал та ресурси піклувальника, та стабільність догляду. Ми аналізуємо, чи живуть діти зі своїми батьками (чи іншими піклувальниками); чи здатні їхні піклувальники забезпечити належні умови догляду; чи можна говорити про ризик розлучення дітей з їхніми батьками (або іншими піклувальниками). Це дозволяє нам визначити, наскільки несприятливою є ситуація з умовами догляду дитини.

Характеристики нашої цільової групи у різних географічних точках можуть відрізнятися залежно від конкретних факторів, що загрожують благополуччю дітей та їхнім родинам. Відповідно, у кожній програмі ми виявляємо та регулярно переглядаємо групи дітей, які належать до нашої цільової групи, на підставі ретельної оцінки місцевого контексту з урахуванням сімейної проблематики та за згодою компетентних органів. У надзвичайних ситуаціях ми зосереджуємо увагу на дітях без супроводу та розлучених з сім'ями дітях, а також на сім'ях в групі ризику розпаду.

Визначаючи, які діти належать до нашої цільової групи, ми не допускаємо дискримінації за ознакою соціально-економічного статусу, статі, етнічної приналежності, віросповідання, сексуальної орієнтації, особливих потреб. У той же час ми чітко усвідомлюємо, що ми не завжди є організацією, яка найкраще підготовлена для роботи з певними групами дітей, наприклад, дітьми-солдатами, дітьми, які тривалий час живуть на вулиці, або дітьми з особливими потребами, які можуть потребувати довічного догляду. Діти в таких обставинах часто потребують спеціалізованих послуг, для надання яких ми не маємо необхідних знань. Наскільки це можливо, ми допомагаємо їм у пошуку відповідних варіантів догляду.

Малюнок 2: Визначення нашої цільової групи

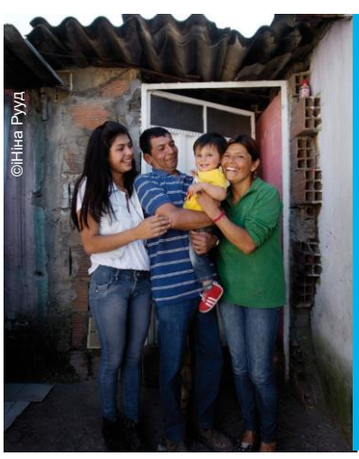

Перу: виявлення найбільш вразливих сімей

Організація «СОС Дитячі Містечка Перу» розробила класифікацію категорій сімей, що дає змогу розмежувати сім'ї з різними рівнями ризику. Це дозволяє їй виявляти сім'ї, які перебувають у групі з високим ризиком розпаду, і ефективніше надавати допомогу сім'ям, що найбільш гостро її потребують. Діти в цих сім'ях часто не тільки живуть у крайній бідності, але й страждають від інших гострих проблем, таких як насильство в сім'ї, різні види залежності, хронічні хвороби членів сім'ї. У 2017 році Уряд Перу відзначив зусилля та діяльність, спрямовану на підтримку сімей задля подолання ситуацій групи високого ризику, СОС Дитячих Містечок у Кахамарці та Куско.

2 МИ ПОЗИЦІОНУЄМО СОС ДИТЯЧЕ МІСТЕЧКО ЯК ПРОГРАМУ ДЛЯ ДОГЛЯДУ ТА ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

У громадах, в яких ми працюємо, ми орієнтуємося на довгострокову присутність та зобов'язуємося надавати послуги, адаптовані під місцеву ситуацію. Кожна з наших програм забезпечує і підтримує різні прийнятні форми альтернативного догляду за дітьми та послуги з укріплення сім'ї. Якщо треба, для задоволення актуальних потреб нашої цільової групи, ми також надаємо послуги з охорони здоров'я, освітні послуги, а також гуманітарну допомогу в надзвичайних ситуаціях.

Наша програма – це центр компетенції, ресурсів та інновацій у сфері догляду. За допомогою нашої програми ми підтримуємо помітну, тривалу присутність у громадах та пропонуємо низку послуг, які максимально відповідають ситуації, в якій знаходиться наша цільова група. Наша програма – це відкритий простір, з якого ми сприяємо забезпеченню догляду та захисту, виступаючи каталізатором ширшого розвитку. Діти, сім'ї та партнери, такі як громадські організації, отримують підтримку від нашої програми для побудови міцних та активних мереж підтримки.

Кожна програма називається «СОС Дитяче Містечко». Вона уособлює сукупність послуг, що надаються в одній або кількох громадах. Ми адаптуємо ці послуги під місцевий контекст та постійно працюємо над їхнім вдосконаленням.

Якщо є така потреба, ми пропонуємо послуги з догляду в СОС-сім'ях, де діти, які найімовірніше потребують більш довгострокового догляду, можуть зростати в оточенні, наближеному до сімейного. СОС-сім'ї завжди живуть безпосередньо поруч одна з одною, щоб серед них формувалася мережа взаємної підтримки.

Ми також пропонуємо послуги з укріплення сім'ї для попередження розлучення дітей з батьками або, якщо вони знаходяться під опікою, з членами розширеної сім'ї. Ми прагнемо підвищувати здатність сімей забезпечувати для дітей гідні умови догляду; з цією метою ми працюємо з сім'ями безпосередньо чи допомагаємо у проведенні такої роботи громадам.

Ми також розглядаємо можливість реалізації інших форм альтернативного догляду для дітей, якщо в них є потреба і якщо є належна нормативно-правова база. Це можуть бути сімейні форми виховання, малі групові будиночки чи інші варіанти альтернативного догляду. Ми працюємо з існуючими надавачами послуг та допомагаємо їм підвищити якість умов догляду відповідно до зобов'язань у забезпеченні догляду, викладених у цьому документі. Якщо ми маємо необхідні знання і ресурси на місці, ми можемо безпосередньо забезпечувати ці форми догляду.

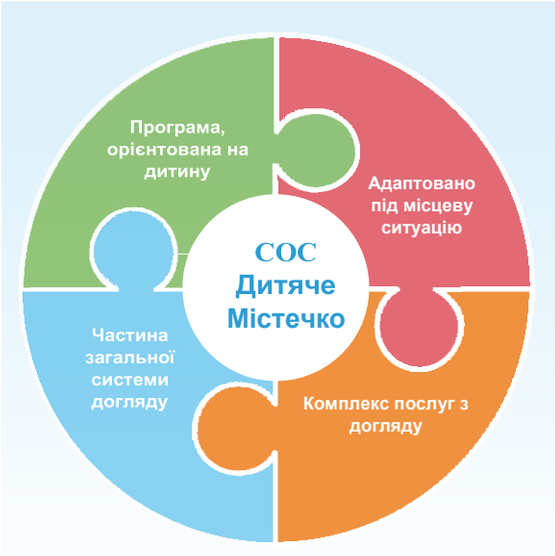

Малюнок 3. Характеристики СОС Дитячого Містечка

Наша програма також забезпечує та підтримує догляд та захист дітей у надзвичайних гуманітарних ситуаціях, викликаних природними чи антропогенними катастрофами. У надзвичайних ситуаціях ми вживаємо заходів, щоб не допустити розлучення дітей з сім'єю та возз'єднати дітей, які вже були розлучені з батьками, з їхніми сім'ями. У разі потреби ми також пропонуємо сімейний патронат.

Здійснюючи адвокаційну діяльність, яка спирається на фактичні дані, ми закликаємо громади та держави забезпечити наявність різноманітних форм догляду, затребуваних на місцевому рівні. Ми також співпрацюємо з ними для подолання первинних причин розпаду сімей.

Будь-яка форма догляду, яка розміщує дітей у закладі інституційного догляду і порушує їхні права, ніколи не є прийнятною формою догляду. Діти повинні зростати у гідних, індивідуалізованих умовах, що відповідають їхнім потребам та правам, і мають бути

добре інтегровані у громаду та суспільство загалом. Тому ми активно сприяємо реалізації Керівних принципів ООН щодо альтернативного догляду за дітьми як найважливішого орієнтиру у реформуванні догляду за дітьми та проведенні деінституціоналізації.

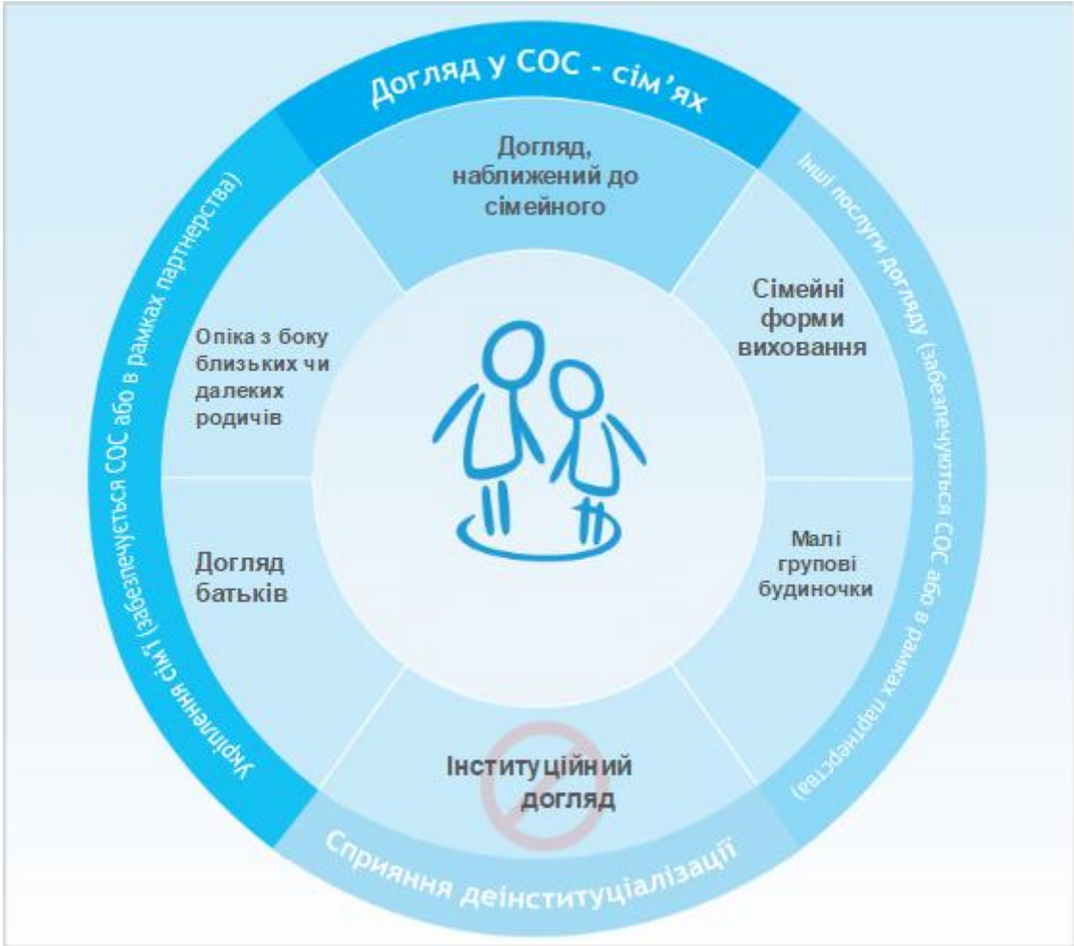

Малюнок 4. Підтримка та забезпечення різних форм догляду, затребуваних на місцевому рівні

Філіппіни: адаптація послуг у складних умовах

Коли 2013 року на філіппінське місто Таклобан наринув руйнівний тайфун, організація «СОС Дитячі Містечка» розгорнула програму надзвичайної допомоги. Оскільки організація «СОС Дитячі Містечка» у цьому місті вже кілька десятиліть забезпечувала догляд у СОС-сім'ях, вона була серед неурядових організацій, які користуються довірою та вже добре налагодили співпрацю з державою та іншими партнерами. У перші дні після катастрофи робота дитячих просторів дозволила певною мірою нормалізувати життя дітей у хаотичних в іншому обставинах. Крім того, організація «СОС Дитячі Містечка» також адаптувала свої довгострокові заходи з урахуванням змін у ситуації цільової групи. Оскільки налічувалися сотні дітей, які втратили батьків в результаті тайфуну, але мали можливість знайти новий прихисток серед членів розширеної сім'ї, програма почала підтримувати опіку.

Австрія: інноваційні послуги для забезпечення найкращих інтересів дітей

Щоб забезпечити найкращі інтереси кожної окремої дитини та адаптуватися до мінливої ситуації, СОС Дитяче Містечко Імст успішно впровадило ряд послуг альтернативного догляду. Впроваджуючи нові послуги, програма завжди прагне забезпечити для дітей люблячу сім'ю, і можливість вибудувати стабільні взаємини. На сьогоднішній день кількість сімей, очолюваних СОС-мамами, скоротилася; підтримуються інші форми сімей. Крім того, стимулюються зв'язки між дітьми та їхніми біологічними батьками: пропонується сімейне консультування та кризова допомога; батькам дають можливість взяти на себе активну роль у житті і вихованні їхніх дітей. СОС Дитяче Містечко Імст також зміцнює соціально вразливі сім'ї, які мешкають у громаді. Останнім часом програма розпочала роботу з сім'ями біженців, що дає дітям та молодим людям можливість жити з біологічними родичами, отримуючи, за потреби, професійну підтримку.

3 МИ СПРИЯЄМО УКРІПЛЕННЮ СІМ'Ї ТА ЕФЕКТИВНИМ МЕХАНІЗМАМ ГЕЙТКІПІНГУ, А ТАКОЖ ЗАБЕЗПЕЧУЄМО НАЙКРАЩИЙ ВАРІАНТ ДОГЛЯДУ ДЛЯ КОЖНОЇ ДИТИНИ

Ми зобов'язуємося визначати найбільш відповідний варіант догляду для кожної дитини з огляду на її найкращі інтереси та у тісній співпраці з компетентними органами.

Дитині найкраще зростати у біологічній сім'ї. За допомогою наших послуг з укріплення сім'ї, орієнтованих на ситуацію на місцевому рівні, ми допомагаємо соціально вразливим сім'ям залишатися разом. Коли сім'ї все ж таки розпадаються і не здатні забезпечити для своїх дітей гідні умови догляду, ми розглядаємо можливість опіки або інші форми альтернативного догляду, підбираючи з цих форм найбільш відповідний варіант догляду.

Ми надаємо органам влади допомогу у проведенні оцінки та прийнятті рішень. Ми підтримуємо участь як дитини, так і сім'ї з урахуванням вікових особливостей. Участь забезпечується таким чином, щоб унеможливити заподіяння дитині шкоди або її додаткове травмування. Ми вживаємо заходів для пошуку варіантів, за яких брати та сестри отримують можливість виховуватися разом, і враховуємо такі фактори, як вік, стать, віросповідання, наявність особливих потреб, стан здоров'я, географічне розташування та очікувана тривалість терміну влаштування.

У період, коли дитина влаштована в форму альтернативного догляду, ми сприяємо підтримці міцних зв'язків між дитиною та біологічною сім'єю за умови, що це не загрожує благополуччю дитини.

Ми регулярно переглядаємо необхідність подальшого перебування дитини в обраній для неї формі альтернативного догляду, розглядаючи всі варіанти догляду, з огляду на найкращі інтереси дитини. Це включає надання підтримки та супроводу у ході реінтеграції в біологічну сім'ю, якщо це доцільно.

Малюнок 5. Пошук найкращого варіанту догляду

© Себастіан Посінгіс

© Катерина Ілєвська

Росія: попередження втрати дітьми батьківського піклування

П'ятирічний Андрій жив у Санкт-Петербурзі у тісній кімнаті разом із мамою Нікою, бабусею та трьома сестрами. Через несприятливі житлово-побутові умови (перенаселена, холодна, запліснявіла квартира) місцеві органи влади рекомендували вилучити дітей із сім'ї та влаштувати їх в форму альтернативного догляду. Фахівці з укріплення сім'ї організації «СОС Дитячі Містечка» переконали органи опіки дати сім'ї час на те, щоб виправити ситуацію. Вони провели з сім'єю роботу для створення більш сприятливих побутових умов і надали Ніці допомогу в пошуку нової роботи, оскільки подовжений робочий день на її старій роботі негативно позначався на її стосунках з дітьми. Психологічні консультації підвищили рівень її батьківських навичок.

Органи опіки визнали, що Ніка спроможна забезпечити догляд за Андрієм та його сестрами і що необхідність у їх вилученні з сім'ї та влаштуванні в форму альтернативного догляду зникла.

Шрі-Ланка: ефективні механізми гейткіпінгу для вибору найкращого варіанту догляду

У «СОС Дитячі Містечка Шрі-Ланка» влаштування дітей в форми альтернативного догляду здійснюється відповідними судовими органами. Команда, що складається з директорів СОС Дитячих Містечок та членів Національного Правління, розробила внутрішні критерії прийому дітей на підставі соціального та правового контексту держави. Підсумковий перелік критеріїв було доведено до відома судів та інших органів влади. Розглядаючи варіанти альтернативного догляду, запропоновані організацією «СОС Дитячі Містечка», органи влади надають пріоритет дітям, які належать до цільової групи організації. Після того, як до СОС Дитячого Містечка надходить інформація про можливе влаштування дитини, Комітет програми прийому дітей аналізує випадок і вирішує, чи дійсно ця форма влаштування підходить цій дитині.

© Бюрн-Ове Холмберг

4 У ВСІХ НАШИХ ПРОГРАМАХ МИ СТВОРЮЄМО БЕЗПЕЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ДІТЕЙ

Ми зобов'язуємося завжди і у всіх наших програмах створювати для дітей безпечне середовище шляхом реалізації заходів та процедур захисту дітей від жорстокого поводження відповідно до нашої Політики захисту дітей, міжнародних стандартів та найкращих методик. Ми також наполягаємо на тому, щоб цих вимог дотримувалися і наші партнери.

Ми дослухаємося до дітей, щоб зрозуміти, що поняття «безпека дитини» та «безпечне середовище» означають для них у їхньому повсякденному житті з їхніми сім'ями, однолітками, піклувальниками, громадами. Ми сприймаємо погляди дітей серйозно та враховуємо їхню думку при плануванні та реалізації заходів щодо захисту дітей від жорстокого поводження.

Ми розробляємо профілактичні та роз'яснювальні заходи, щоб озброїти дітей, батьків, піклувальників, педагогів, біологічні сім'ї та членів громади знаннями та вміннями, необхідними для захисту дітей від ситуацій, пов'язаних із небезпекою, ризиком, загрозою насильства та жорстокого поводження. Особлива увага приділяється попередженню насильства над дітьми, у тому числі гендерного насильства, сексуального примусу, жорстокого поводження та експлуатації, жорстоких дисциплінарних заходів та інших форм дискримінації.

Ми впроваджуємо спеціально розроблені заходи щодо оцінки, аналізу та зниження ризиків жорстокого поводження з дітьми, пов'язаних з кожною формою догляду, кожним партнерством та кожною громадою, а також з функціональними напрямками діяльності організації, такими як кадри, комунікації чи залучення коштів. Ми регулярно проводимо внутрішні та зовнішні аудиторські перевірки ситуації із захистом дітей від жорстокого поводження відповідно до загальноприйнятих міжнародних стандартів, які просуває та дотримання яких перевіряє коаліція «Keeping Children Safe».

Ми закріплюємо чіткі очікування та обов'язки у сфері захисту дітей від жорстокого поводження та забезпечуємо механізми реєстрації випадків та інформування, які дозволяють дітям, співробітникам та іншим зацікавленим особам повідомити про обставини, що викликають стурбованість, і подати скаргу. Якщо трапляється випадок жорстокого поводження, ми знаємо, що робити. Ми реагуємо швидко та ефективно за допомогою чітко закріплених процедур. Це передбачає звернення до компетентних органів у випадках, коли це вимагається. Ми забезпечуємо допомогу та консультування для постраждалих дітей відповідно до їхніх індивідуальних потреб. Цього ж ми очікуємо і від наших партнерів, надаючи їм у цих процесах допомогу.

Крім того, в рамках громад ми виступаємо за те, щоб нехтування потребами дітей та жорстоке поводження з ними визнавалися неприпустимими. Ми забезпечуємо підвищення обізнаності про проблему насильства, жорстокого поводження, експлуатації та нехтування потребами дітей та вимагаємо, щоб люди не мовчали, коли вони стають свідками таких випадків. Ми також зміцнюємо існуючі у громадах системи захисту дітей від жорстокого поводження на благо нашої цільової групи.

Малюнок 6. Забезпечення захисту дітей від жорстокого поводження

© Гунтер Берінгер

Безпека дитини стосується усіх та кожного

Політика захисту дітей організації «СОС Дитячі Містечка», затверджена Міжнародним сенатом у 2008 році, детально описує нашу цілеспрямовану діяльність із гарантування безпеки дітей. Вона переконливо наголошує, що «Безпека дитини стосується усіх та кожного».

Організація «СОС Дитячі Містечка» також є членом коаліції Keeping Children Safe, яка сприяє захисту дітей від жорстокого поводження в організаціях, які займаються доглядом за дітьми. Коаліція Keeping Children Safe запровадила програму сертифікації, в рамках якої організації та надавачі послуг, які займаються доглядом за дітьми, оцінюються на основі встановлених нею міжнародних стандартів у сфері захисту дітей від жорстокого поводження. У 2017 році організація «СОС Дитячі Містечка» досягла 1-го рівня сертифікації у сфері захисту дітей від жорстокого поводження та інтенсивно працює над досягненням 2-го рівня у майбутньому.

5 МИ СПРИЯЄМО РОЗВИТКУ ТА БЕЗПЕРЕРВНОМУ ЗМІЦНЕННЮ ПРОФЕСІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОГЛЯДОМ ТА СУПРОВОДОМ ДІТЕЙ

Ми зобов'язуємося підтримувати ту найважливішу роль, яку відіграють представники професій, пов'язаних із доглядом та супроводом дітей. Ми сприяємо формуванню інтересу до цих професій та відданості їм, а також стимулюємо розвиток навичок. Ми прагнемо до цієї мети, оскільки діти мають право на гідні умови догляду і потребують дбайливих і довірливих стосунків з людиною, на яку вони можуть покластися щодня.

Довірливі та міцні стосунки між дитиною і піклувальником, які дозволяють дитині відчути, що її люблять і захищають, є основою нашої діяльності. Для досягнення цієї мети ми маємо створити умови для того, щоб у дітей був постійний піклувальник, який володіє необхідними знаннями та вміннями для створення дбайливого сімейного оточення; це стосується як сфери альтернативного догляду за дітьми, так і сфери укріплення сім'ї.

При працевлаштуванні всіх працівників, які здійснюють догляд та супровід дітей, – СОС-мам, СОС-батьків, фахівців, які працюють з молоддю, виїзних працівників у сфері укріплення сім'ї – організація дотримується належного процесу підбору персоналу. Ми прагнемо підбирати людей, які дійсно прихильні до піклування про дітей і які підтримують нашу місію, можуть бути для дітей і молодих людей прикладом для наслідування.

Для всіх працівників, які здійснюють догляд та супровід дітей, ми забезпечуємо справедливі умови праці та адекватну, справедливу та прозору систему заробітної плати та додаткових виплат. Безперервно пропонуючи можливості для підвищення кваліфікації, розвитку та отримання консультацій, ми забезпечуємо наявність у них необхідного набору вмінь, навичок та підходів. Ми також підтримуємо налагодження контактів для обміну позитивним досвідом та знаннями.

Враховуючи відповідальність праці співробітників, які здійснюють догляд та супровід дітей, ми допомагаємо їм знайти баланс між професійними обов'язками та особистим життям, а також з повагою ставимося до їхніх сімей та їхніх біологічних дітей. Ми віддаємо належне їхній праці та тим труднощам, з якими вони стикаються, і допомагаємо їм просуватися у професійному розвитку.

Ми безперервно працюємо над зміцненням статусу та репутації працівників, які здійснюють догляд та супровід дітей, у суспільстві. Ми досягаємо цього шляхом сприяння юридичному визнанню та через надання підтримки у розвитку контактів між працівниками, які здійснюють догляд та супровід дітей.

В усіх видах роботи з працівниками, які здійснюють догляд та супровід дітей, ми враховуємо необхідність забезпечення гендерної рівності та усуваємо дискримінацію за гендерною ознакою.

Малюнок 7. Зміцнення професій, пов'язаних з доглядом та супроводом дітей

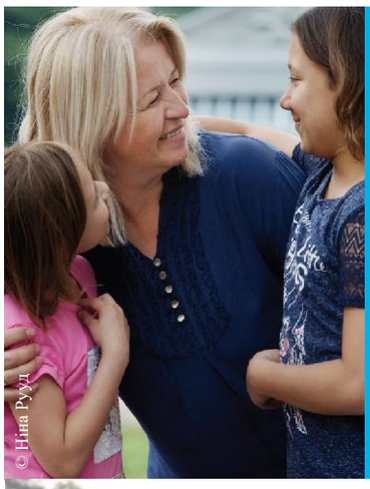

«Діти – хороші вчителі»

«В організації «СОС Дитячі Містечка» я могла працювати, заробляти, і водночас проходити навчання на посаду СОС-мами. Я була дуже рада можливості виконувати свою роботу одразу, а не натомість спочатку кілька років навчатися і лише потім отримувати безпосередній практичний досвід. Отже, я працювала з дітьми з першого дня, і діти для мене були хорошими вчителями, дуже хорошими. Коли у мене вихідні, я не залишаюся у СОС-родині, а приходжу до своєї квартири. Я зустрічаюся зі своїми друзями; я люблю читати; буваю у батьків та іноді у брата; люблю ходити в кіно або просто насолоджуватися розмовами з друзями за філіжанкою кави. Мені це подобається".

СОС-мама, СОС Дитяче Містечко Відень, Австрія

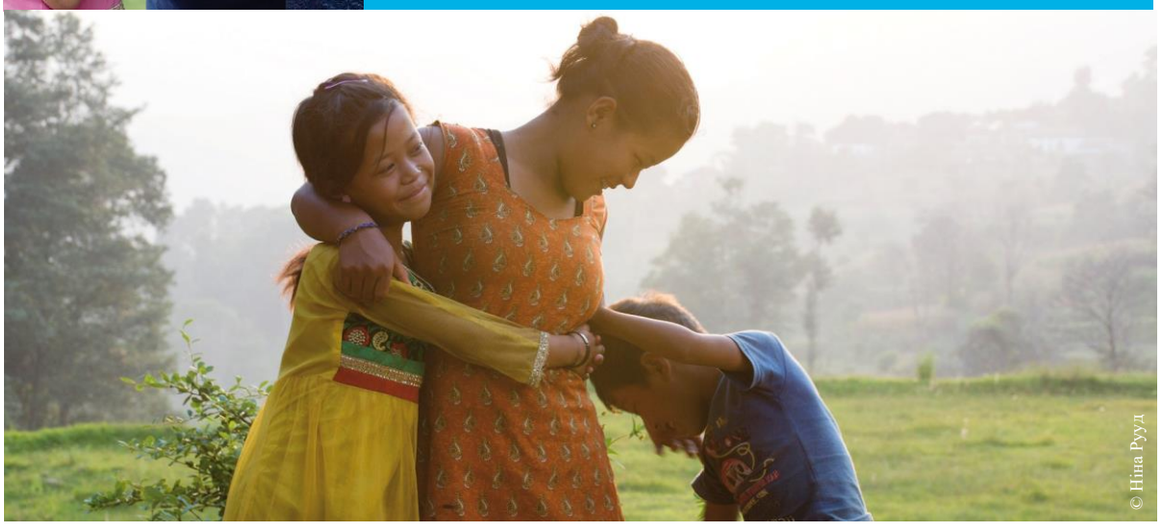

6 МИ СПРИЯЄМО БІЛЬШ ТІСНІЙ ІНТЕГРАЦІЇ СОС-СІМЕЙ І СОЦІАЛЬНО ВРАЗЛИВИХ СІМЕЙ У ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Ми зобов'язуємося сприяти більш тісній інтеграції СОС-сімей та соціально вразливих сімей у життя громади. Мета полягає в тому, щоб діти і молоді люди вибудовували міцні мережі соціальних контактів, на які вони зможуть покладатися все життя.

У рамках діяльності з догляду у СОС-сім'ях ми сприяємо соціальній інтеграції СОС-сімей шляхом забезпечення максимально можливого рівня самостійності, щоб вони могли створити дбайливе, стимулююче сімейне оточення. Вони також можуть легко спілкуватися з сусідами та іншими жителями громади без будь-яких неприродних організаційних бар'єрів. Забезпечуючи відповідний до місцевих умов рівень життя, ми сприяємо ще більшій інтеграції до громади та знижуємо ризик того, що СОС-сім'ї сприйматимуться інакше, ніж інші сім'ї.

Ми також стежимо за тим, щоб СОС-сім'ї та соціально вразливі сім'ї мали доступ до існуючих у громаді послуг, наприклад, освіти, медичного обслуговування, психосоціальної підтримки або професійного орієнтування. Ми також заохочуємо дітей та молодих людей до участі у заходах, які проводяться у громаді, у тому числі культурних або спортивних, щоб стимулювати їхню соціальну інтеграцію.

Крім соціальної інтеграції, ми також підтримуємо фізичну інтеграцію СОС-сімей з урахуванням місцевого досвіду та контексту. У цьому випадку СОС-сім'ї живуть безпосередньо у громаді по сусідству з іншими сім'ями. При цьому важливо, щоб СОС-сім'ї жили безпосередньо поруч одна з одною, пропонуючи взаємну підтримку та сприяючи створенню безпечного, захищеного середовища.

СОС Дитяче Містечко надає доступ до своїх послуг та установ членам навколишньої громади. Це стосується послуг з розвитку батьківських навичок, психосоціального консультування, шкіл та дитячих садочків. Таким чином, СОС Дитяче Містечко стимулює розвиток громади.

Малюнок 8. Інтеграція у життя громади

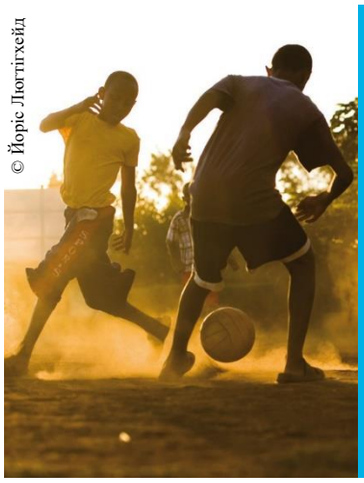
© Йоріс Люгтігхейд

Ефіопія: інтеграція до громади передбачає дружні зв'язки

Для Ядети улюблена частина дня – після школи, коли він грає з друзями у футбол. Ядеті 12 років. Він живе у СОС-родині в СОС Дитячому Містечку Джимма в Ефіопії. У школі він потоваришував із дітьми з навколишньої громади. Більшість свого вільного часу вони проводять разом, граючи на вулиці або беручи участь у місцевих заходах. А ще Ядета любить ходити до друзів у гості, наприклад, коли його запрошують на святкування дня народження.

Щосуботи його друзі іноді приходять дивитися великі футбольні матчі на екрані в СОС Дитячому Містечку і мріють одного дня досягти таких самих висот, як і їхні улюблені зірки.

7 МИ НАДАЄМО ІНДИВІДУАЛЬНУ ПІДТРИМКУ, ЩОБ ДОСЯГАТИ ЦІЛЕЙ, СПРИЯТИ ГЕНДЕРНІЙ РІВНОСТІ ТА ПІДВИЩУВАТИ СОЦІАЛЬНИЙ ВПЛИВ

Ми зобов'язуємося підтримувати дітей та сім'ї на шляху до самостійності. Ми досягаємо цього за рахунок планування розвитку дітей та сімей з урахуванням усіх сфер життя. Особливу увагу ми приділяємо забезпеченню рівних можливостей для дівчаток та хлопчиків, і таким чином сприяємо гендерній рівності.

У рамках діяльності з альтернативного догляду ми підтримуємо дітей та молодих людей у різних аспектах їхнього індивідуального розвитку, щоб вони могли стати самостійними та активними членами суспільства. Цей процес починається з особливої уваги до розвитку дітей молодшого віку та закінчується належним супроводом після переходу до самостійного життя. У рамках діяльності з укріплення сім'ї ми допомагаємо сім'ям досягти самостійності, щоб на момент виходу з програми вони могли ефективно захищати та доглядати своїх дітей.

Протягом усього процесу розвитку дитини чи сім'ї ми відштовхуємося від того унікального набору сильних сторін, навичок та знань, яким володіє ця дитина, молода людина чи сім'я. Це досягається за рахунок безперервної участі дітей та сімей, які завжди перебувають у центрі свого розвитку. Батьки відіграють провідну роль у орієнтуванні та підтримці розвитку дітей, а діти в міру дорослішання беруть на себе дедалі більшу відповідальність.

Ми приділяємо особливу увагу забезпеченню рівних можливостей для дівчаток та хлопчиків. Нам відомо, що гендерні стереотипи часто починаються в сім'ї та громаді. За допомогою процесу планування розвитку ми послідовно працюємо над досягненням гендерної рівності.

Усього вищеперелічено ми досягаємо за допомогою професійно структурованого плану розвитку, який ініціюється, як тільки дитина чи сім'я вступає до програми. Кожен план починається з ретельної оцінки та розробляється індивідуально, з урахуванням обставин та конкретних потреб кожної окремої дитини чи сім'ї. Ми також запрошуємо до участі інших відповідних зацікавлених осіб, зокрема фахівців із соціальної роботи, педагогів та психологів. Ми безперервно відстежуємо хід реалізації плану та переглядаємо його не рідше одного разу на рік.

За допомогою індивідуального планування та моніторингу ми зосереджуємося на результатах, що досягаються, і отримуємо про них інформацію. Це дозволяє нам безперервно адаптувати та вдосконалювати нашу діяльність. Завдяки цьому нам вдається досягти стійких результатів для кожної дитини, кожної сім'ї та кожної громади.

Малюнок 9. Підтримка дітей та сімей у досягненні самостійності

Кот-д'Івуар: відкриття можливостей за допомогою освіти

«Мені пощастило потрапити до СОС. Іноді я запитую себе, чи був би я живий взагалі сьогодні, якби мене не прийняли до СОС. Але навіть якби я був живий, я сумніваюся, що я зміг би отримати ту освіту, яку я здобув, живучи в СОС. Освіта коштує дорого, і більшість івуарійців не вступають до університетів. Без своєї освіти я не отримав би роботу, на якій зараз працюю, і ті перспективи на майбутнє, які я зараз маю».

Молода людина, яка виросла у СОС-родині в Кот-д'Івуарі і яка зараз живе самостійно

8 МИ ЗАОХОЧУЄМО ОСВІТУ, УЧАСТЬ ТА КРОКИ ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ

Ми зобов'язуємося підтримувати всіх дітей і молодих людей у нашій програмі в міру того, як вони роблять кроки до самостійного життя. Це передбачає забезпечення доступу до якісної освіти та надання їм допомоги у розвитку навичок та трудової дисципліни, необхідних для досягнення успіху в житті.

Для дітей, які перебувають в формах альтернативного догляду, наша підтримка починається з моменту прийому та не припиняється до переходу до самостійного життя. У рамках укріплення сім'ї ми працюємо з сім'ями, щоб створити належні умови для забезпечення розвитку дітей відповідно до їхніх потреб. Ми прагнемо розвивати компетенції батьків, щоб вони могли підтримувати своїх дітей на шляху до самостійного життя навіть після того, як сім'я залишила програму. На всіх етапах розвитку дітей ми активно сприяємо їхній участі у формі, що відповідає їхньому віку, а також дослухаємось до їхньої думки.

Ми знаємо, що перші роки життя дитини відіграють ключову роль у її подальшому розвитку. Відповідно, ми приділяємо особливу увагу розвитку дітей молодшого віку. Ми прагнемо до того, щоб усі маленькі діти в нашій програмі отримували належний догляд, перебували в стимулюючих умовах та отримували допомогу у подоланні пережитих травм та розвитку психологічної стійкості.

Ми також стежимо за тим, щоб діти та молоді люди мали доступ до якісної освіти. Враховуючи їхній вік та рівень розвитку, ми допомагаємо їм опанувати

різні навички, щоб підготувати їх до відповідального самостійного життя в суспільстві та забезпечити їхню здатність до працевлаштування. При цьому ми сприяємо рівності доступу, реагуючи на будь-які прояви дискримінації за ознакою статі, етнічної приналежності, віросповідання, стану здоров'я, сексуальної орієнтації або особливих потреб.

Освіта не обмежується школою, і ми також даємо можливість піклувальникам підтримувати освітній розвиток дітей. Ця підтримка включає заохочення дітей до розвитку життєвих навичок та цінностей. У міру того, як діти наближаються до моменту вступу у доросле життя, вони беруть на себе все більшу відповідальність за прийняття життєвих рішень.

Ми також сприяємо працевлаштуванню молоді в рамках нашої цільової групи шляхом співробітництва з органами державної влади, особами, уповноваженими на прийняття рішень, та партнерами. Ми стежимо за тим, щоб учасники нашої програми могли скористатися різними формами підтримки, такими як професійна орієнтація чи стажування.

Для дітей, які перебувають у формах альтернативного догляду, ми забезпечуємо якомога більш плавний перехід до самостійного життя у рамках індивідуально розробленого, побудованого на участі процесу. Незалежно від того, чи переїжджає молода людина у житло для молоді, чи залишається в СОС-сім'ї, рішення приймається в рамках процесу, що відбувається за участі СОС-батька (матері) і молодої особи. Таке рішення розглядається з усіх боків і приймається з урахуванням рівня розвитку, прагнень та найкращих інтересів молодої людини.

Після переходу до самостійного життя ми пропонуємо молодим людям чітко визначені форми підтримки у відповідних сферах їхнього життя. Ми також розуміємо, що не всі молоді люди потребують підтримки після переходу до самостійного життя і що ми не можемо підтримувати молодих людей на постійній основі. Таким чином, підтримка після переходу до самостійного життя буде обмежена конкретними сферами, в яких молода людина потребує допомоги, і поступово буде скорочуватися. Ми також створюємо умови для того, щоб молоді люди могли зберегти сімейні зв'язки, які залишаться з ними на все життя, і після вступу у самостійне життя звертатися за підтримкою до своєї СОС-родини.

Малюнок 10. Сфери підтримки для самостійного життя

Коста-Ріка: об’єднання зусиль для сприяння працевлаштуванню молоді

Софія – молода мати; вона живе зі своєю дитиною в Сан-Хосе, в Коста-Ріці. Вона робить перші професійні кроки за допомогою програми YouthCan! («Молодь може!»). У рамках цієї всесвітньої програми організація «СОС Дитячі Містечка» та її партнери спільно створюють для молоді можливості здобути необхідний практичний досвід, навички та знання та у такий спосіб підвищити свої можливості працевлаштування. Наставниця Софії, Даніела, працює у пральні міжнародного готелю ось уже понад 20 років. Вона ділиться з Софією своїм професійним досвідом, даючи їй можливість отримати уявлення про обов'язки та труднощі, пов'язані з цією роботою. Це наставництво допомагає Софії здобути досвід і впевненість у собі та готує її до вступу на ринок праці, щоб вона могла вибудувати для себе та своєї дитини стабільне майбутнє.

9 МИ СПІВПРАЦЮЄМО З ПАРТНЕРАМИ ДЛЯ НАДАННЯ ДОДАТКОВИХ ПОСЛУГ І ЗАКЛИКАЄМО ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІДНИХ УМОВ ДОГЛЯДУ

Ми зобов'язуємося зосереджуватись на наших компетенціях у сфері догляду за дітьми та співпрацювати з партнерами для надання додаткових послуг, таких як освіта, охорона здоров'я та розширення економічних можливостей. Ми також працюємо з державою та іншими особами, уповноваженими на прийняття рішень, щоб сприяти забезпеченню гідних умов догляду.

Для нормального розвитку діти та їхні сім'ї потребують доступу до різних послуг. В усій нашій діяльності ми зосереджуємося на тому, в чому ми найбільш компетентні – догляді – та співпрацюємо зі спеціалізованими партнерськими організаціями для надання нашій цільовій групі додаткових послуг. Наскільки дозволяють наші можливості, ми пропонуємо наш досвід та знання для розвитку їхнього потенціалу.

У виняткових випадках, якщо ні держава, ні інші партнери не можуть надати нашій цільовій групі додаткові послуги, але така можливість є у нас, ми приходимо на допомогу і заповнюємо цю прогалину. Ми робимо це виключно протягом певного періоду та постійно взаємодіємо з державою та спеціалізованими організаціями, щоб вони могли прийняти ці функції на себе.

Ми вважаємо себе невід'ємною частиною національних систем соціального захисту дітей. Ми тісно співпрацюємо з органами державної влади та іншими організаціями, а також залучаємо всі наявні навички та ресурси, щоб зосередитися на покращенні ситуації, в якій знаходяться діти, особливо на забезпеченні якості у різних формах альтернативного догляду за дітьми та на запобіганні розлученню сімей. Крім того, розвиваючи зв'язки з організаціями, які поділяють наші погляди, та підтримуючи їхні зусилля, ми закликаємо до впровадження нормативних документів та практичних підходів, що сприяють усуненню першопричин соціальної вразливості дітей. Ми твердо переконані, що цілеспрямована адвокація, заснована на фактах, з часом приведе до формування такого суспільства, здатного краще захистити та забезпечити своїх дітей, і у такий спосіб сприятиме реалізації бачення та місії нашої організації.

Кожною своєю дією ми створюємо умови для того, щоб голоси дітей у рамках нашої цільової групи були почуті.

Малюнок 11. Співпраця з партнерами та адвокація

© Джоель Шікоскі

Голос молодої людини

У липні 2017 року 17-річний Франко із Чилі своєю емоційною історією закликав світових лідерів звернути увагу на важливу роль укріплення сім'ї. «Батьки мають отримувати підтримку, щоб вони могли підтримати своїх дітей та не допустити страждань та розлуки, – зазначив Франко. – Це замкнене коло. Коли страждають батьки, страждають і їхні діти. Якщо ми знайдемо рішення для цієї проблеми, ми зможемо її вирішити і для майбутніх поколінь». Франко представляв чилійську молодь на заході, який проводився у Нью-Йорку і на якому він закликав світових лідерів більше прислухатися до молодих людей та сприяти реалізації їхніх прав у рамках цілей сталого розвитку ООН. Крім того, цей 17-річний юнак також наголосив на необхідності підвищення обізнаності про труднощі, з якими стикаються діти, які зростають в різних формах альтернативного догляду. Франко живе в Чилі у СОС-родині.

Палестина: спільні зусилля для захисту дівчат

Муна – 16-річна палестинська дівчина. Коли з її сім'ї пішов батько, життя Муни дуже змінилося. Її мати була перевантажена обов'язками, і Муні та двом її сестрам важко було отримувати доступ до базових послуг. Муна покинула школу і почала надавати комерційні сексуальні послуги, щоб забезпечити сім'ю. Її заарештувала влада, яка повідомила про це її батька. Це поставило життя Муни під загрозу, оскільки, згідно з традицією, якої суворо дотримуються, таких дівчат, як вона, часто вбивають, щоб позбутися ганьби, яку вони накликають на сім'ю.

Коли в організації «СОС Дитячі Містечка» дізналися про цю ситуацію, її працівники вжили негайних заходів та мобілізували партнерську мережу. Разом вони співпрацювали із Міністерством соціального забезпечення, щоб захистити дівчину. Муна переїхала у безпечне місце, де її охороняли та де вона проходила реабілітацію, здобувала освіту. Організація «СОС Дитячі Містечка» продовжувала надавати її сім'ї підтримку за допомогою укріплення сім'ї.

© Катаріна Ебель

© Фернандо Еспіноза

ДОДАТОК

ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРМІНІВ

Термін	Визначення
альтернативний догляд	Ситуація, коли піклувальник, який не є членом біологічної сім'ї дитини, постійно забезпечує їй належні умови догляду.
біологічна сім'я	Сім'я, в якій дитина народилася, включаючи найближчих родичів і членів розширеної сім'ї.
гейткіпінг	Процес, за якого дітей та сім'ї перенаправляють до відповідних служб чи форм влаштування з метою недопущення вилучення дітей із сім'ї в форми альтернативного догляду за відсутності достатніх підстав чи підбору найбільш відповідної форми альтернативного догляду у разі потреби.
деінституціоналізація	Процеси реформування систем догляду та захисту дітей, спрямовані на припинення догляду за дітьми в інституційних установах, що передбачають забезпечення прийнятних та якісних форм альтернативного догляду за дітьми та укріплення сімей.
догляд	Виконання батьківських обов'язків щодо дітей та молодих людей, що передбачає їхній захист, забезпечення їхнього благополуччя та підтримку їхнього розвитку. Догляд може забезпечуватися в біологічній сім'ї дитини чи в формах альтернативного догляду.
догляд у СОС-сім'ях	Догляд в умовах, наближених до сімейних, який пропонує організація «СОС Дитячі Містечка», за якого СОС-батьки (в ролі яких можуть виступати СОС-мати, СОС-батько чи сімейні пари) живуть з невеликою групою дітей та несуть основну відповідальність за догляд та розвиток цих дітей, які ростуть разом подібно до братів і сестер. СОС-батьки отримують підтримку з боку інших співробітників програми.
догляд в інституційних установах	Альтернативний догляд у великих закладах інтернатного типу, в яких діти позбавлені постійного піклувальника, ізольовані від зовнішнього світу, та для яких характерний жорсткий знеособлений режим, що призводить до серйозних та найчастіше довічних негативних наслідків для психологічного та емоційного благополуччя дітей, а також для їхньої здатності до нормального функціонування
догляд, наближений до сімейного	Форма альтернативного догляду за дітьми, коли один чи кілька професійних піклувальників доглядають невеликі, значною мірою автономні групи дітей за умов, спеціально створених для цієї мети і наближених до сімейних.
малий груповий будиночок	Форма альтернативного догляду, у якій невеликі групи дітей чи молодих людей доглядаються професійними співробітниками по догляду за дітьми чи молоддю, працюючи позмінно чи на основі ротації.
опіка	Форма догляду, коли належні умови догляду для дитини забезпечуються членами її розширеної сім'ї чи іншими піклувальниками, близькими до сім'ї дитини та знайомими дитині. У контексті організації «СОС Дитячі Містечка» підтримка опіки належить до діяльності з укріплення сім'ї.
піклувальник	Особа, яка відповідає за виховання дитини та щоденний догляд за нею.
послуга	Організована діяльність, спрямована на задоволення певних потреб дітей та/або їхніх сімей. До основних послуг, що надаються організацією «СОС Дитячі Містечка», як правило, належать догляд в СОС-сім'ях та укріплення сім'ї, а іноді також інші форми догляду.

Термін	Визначення
програма	Синонім терміну «СОС Дитяче Містечко».
реінтеграція у сім'ю, повернення у сім'ю	Процес повернення дитини, що була поміщена в певну форму альтернативного догляду, під опіку її біологічної сім'ї.
сімейні форми виховання (прийомна сім'я, опікунська сім'я)	Форма альтернативного догляду за дітьми, за якої догляд забезпечується піклувальником, який був відібраний, кваліфікований і схвалений державою або уповноваженою організацією, а також перебуває під їхнім наглядом. Як правило, догляд за дітьми відбувається у власному житловому приміщенні піклувальника.
СОС Дитяче Містечко	Сукупність взаємопов'язаних послуг, що здійснюються Асоціацією – членом Федерації «СОС Дитячі Містечка» у тій чи іншій місцевості (селі, громаді, місті, місцевості з кількома громадами) з чітко окресленою цільовою групою та єдиною спільною метою.
укріплення сім'ї	Послуга, спрямована на запобігання розпаду сім'ї та сприяння створенню гідних умов догляду в біологічній сім'ї дитини.
форма догляду	Конкретні умови, за яких дитина отримує гідні умови догляду.
цільова група	Група дітей, яку організація «СОС Дитячі Містечка» прагне охопити своїми програмами.

Принципи організації «СОС Дитячі Містечка»

SOS CARE PROMISE

ДИТИНА

Кожна дитина є унікальною і заслуговує на повагу

БАТЬКО / МАТИ

Кожна дитина потребує дбайливого (-ї) та постійного (-ї) батька/матері

СІМ’Я

Кожна дитина зростає у сім'ї, яка готова її підтримати

ГРОМАДА

Кожна дитина є частиною безпечної громади, яка готова її підтримати

www.sos-childrensvillages.org